

sabido, Schuchardt pensa en un préstamo del suf. latino *-etum* (pl. *-eta*, cast. *-edo*, *-eda*)» (*Apellidos*, 235). Un ètimon força versemblant seria *BELHAR-ETA 'lloc d'herba'. X. T. [Caldria, doncs, suposar que en el basc ribagorçà s'hagués accentuat BELHÁRETA? Accentuació, val a dir, sense precedents. A causa d'això, preferirem BELHAR-TA? J. C.]

BELASC o BALASC

Nom de persona i NL *Balasc*, reduït veïnat, de la Conca de Tremp (GGC, 785, i nomenclàtors oficials), agr. de Benavent.

Un altre degué ser un NL molt conegut entre Llançà i el Cap de Creus: «de *Balasco* molinum in pago Gerundensi» en un precepte de Lotari de l'any 990; en *MarcaH* s'imprimí no sols aquest doc. sinó d'altres, en tots els quals figura com afrontació dels dominis del monestir de St. Pere de Roda: «molinum de *Balasco*» aa. 982 i 974 (col. 942, 927, 906); i aquest últim l'anomena abans «molinum de *Balasco*» en context idèntic (colle. 903).¹

Potser hi hagué encara un altre lloc d'aquest nom a l'alta Garrotxa, cap a la vall de St. Aniol d'Aguja, del qual parla repetidament MrnVayreda, que tant coneixia aquelles valls des de c. 1850; en la seva novel·la *La Punyalada* en fa la casa pairal de l'heroïna Coralí i dels seus pares (ed. 1.ª, cap. 2, p. 70 etc.).

Tot i que els estadants d'aquelles valls sabien quasi de memòria els episodis de la famosa novella, i me n'assenyalaren els llocs, en diverses corregudes per allà (1954, 1958), tots estaven d'acord que no s'hi coneixia ara aquest nom: un ho identificava amb el *Molí de l'Assau*, altres amb el mas *Bardal* o *Els Bardals*, paratges coneguts fins ara: però fa de mal concebre que Vayreda se l'inventés o el calqués dels remots docs. del *Marca*; és possible tanmateix que en els últims cent anys hagués canviat de nom i que ell recordés el del temps vell. Segons el context d'algun dels passatges, sembla que ja era en el vessant de Vallespir. Això i el fet d'haver estat incendiat pels trabucaires pot explicar que la gent de la Vall de St. Aniol hagin oblidat el nom.

El fet és que amb lleu alteració el trobem encara en el Solà de *Balast* te. d'Évol (xxiii, 183); i en una «baga de *Balàs*», situada «en la par. d'Estiula», on tenen «lo dret de carbonar» els amos de diversos masos de *Llentes* de la Riba l'a. 1677 (o sigui una dotzena de k. O. de Ripoll) (Graells, *Claus de Farga*, p. 98).

De tota manera és fàcil que es repetís en diversos paratges com a NL, perquè com a NP el trobem des d'antic en moltes comarques del Nord català: «ego *Belasco* ---» a. 996 (Abadal, *Pall i Rbg.* núm. 316); *Balasco* a. 1005 (*Cart. St. Cugat* II, 46); «Sig. *Belascho*» en un doc. d'Organyà a. 1056 (*BABL* VI, 383, VIII, 432). Pel doc. de 974 hem vist que *Belasco*, funcionant com un NP imparisíl·lab en -o, -ONIS (*Falc/Falcon*, *Enecon* etc.), tenia *Balascione* com cas complement; esdevenint NL aquest, trobem a Cerda-

nya, en el te. d'Osseja un torrent *de Bələskó* (o «del *Fel*» xxiii, 31.25).

Altres derivats o variants flexives: «Sig. *Belascuti*» a. 869 (Abadal, *P. i Rbg.* núm. 66); «Sig. *Balascuti*» a. 912 (*Cart. St. Cugat* I, 9); *Belascuti* a. 975, en doc. de Fullà (colle. Moreau); i, ja en forma catalana: *Belascot* a Organyà a. 1038 (*BABL* VIII, 426). Sovint en els docs. vuit i noucentistes d'Osona, amb *e* i amb *a*: ego *Belascutte* --- signum *Belascutti* (bis), a. 886, sig. *Balascutti* a. 997 (*Dipl. Cat. Vic.* § 2, § 76; on hi ha també un *Belasco* signant, a. 917, § 23).

Com que en textos no cat. (arag.) apareix *Belascotennes*, amb el conegut sufix aquità -TENN (potser patronímic), bé pot ser que sota aquest *Belascote* s'amagués una forma abreujada de *BELASCÓTENN. I així tampoc ens fiem de la identitat amb un sufix castellà en el cas d'un:

Belaschita femení: menys que menys un diminutiu, puix que és nom d'una vella, la mare d'Arbert de Castellvell i de Guilleuma de Montcada; 17 anys més tard podia ser encara la mateixa, però llavors és *Blaschita* (amb la síncope mateixa que la variant castellana *Blasco*)² (*BABL* I, 231, 232, tots dos cops en genitiu -ite). El Comte Ermengol d'Urgell declara «cum cunjugē mea *Belischita*» en un doc. de 1033 (*Cart. de Tavèrnoles*, 64.30); amb un indicati curiós que aqueixos noms de la plebs ibèrica, devien pendre algun matís despectiu, de manera que, esdevinguda comtessa, hi afegien un nom més noble. «*Belischita*, que vocant *Constantia*». I potser sí que és diminutiu cat. (o també disfressa romanitzant?) una *Belaschina* de 1037 (a Organyà, *BABL* VIII, 425); i «uxor *Balascina*» en doc. de 929 (*Dipl. Cat. Vic.* § 141).

Blasquita en docs. d'Osca (Gili, *Hom. MzPi.* II, 114); també en un doc. d'Ovarra a. 1225, però com a mare d'un Br. de Artasona (MDuque, 170.44).

Blasco és sobretot castellà, inloent-hi el dels xurros. Que en la zona cat. el val. *Blasco* és manlleu no ho nego (provinent ja dels aragonesos que prengueren part en la Conquesta valenciana) però es possible que hi col·laborés herència mossàrab; i la ultracorreció d'arabisme explicaria llavors l'anòmala desaparició de la *e*; car apareix massa sovint com a NL de paratges inhòspits, per negar-li tota autoctonia; *Penyetes* de *Blasco* (Muro xxxiii, 145.1), *Cova* de *Blasco* (Cabanes xxix, 124.16), *Mas* de *Blasco* (V. Nova d'Alcolea xxviii, 171.14), pda. *Blascos* o *El Blasco* (te. Serra Galceran, a l'Oest i pendents avall xxviii, 155.2).

Però encara que sigui en casos escassos i (potser només) toponímics, hi ha uns notables testimonis de la variant amb *Bl-* en la remota Antiguitat de la Provença o la Gàllia. A la costa rodanesa, *BLASCO*, -ORUM una tribu, de la qual pendria nom una illeta *Βλάσκιων νῆσον* (o sigui 'illa dels Blascos'), situada allí per Estrabó (ed. G. Budé II, 226) i identificada per Mistral (*TdF*) amb els NLL *Brescoum* «quartier de Martigues (B.-du-Rhône) i amb *Brescon* «îlot fortifié près d'Agdes». També Whatmough troba *Blasco* en fonts de Gàllia (*Dial. Anc. Gaul.*, p. 82).

Ara ja no crec que en *B(e)lasc/Balasc* hi hagi un